

20 Nisan 2022

Değerli basın mensubu,

Anadolu Ajansı'nın (AA) 13 Nisan 2022 tarihli haberine göre, Adalet Bakanlığı'nın "hâkim ve savcı yardımcılığı"na ilişkin çalışmasında sona gelindi. Eğer bu çalışma yasalaşır ise iki yıl süreli hâkim ve savcı adaylığı kaldırılıp, yerine üç yıl süreli hâkim ve savcı yardımcılığı getirilecek.

Öneriye göre hâkim ve savcı yardımcılara Yargıtay, Danıştay ile bölge adliye ve bölge idare (istinaf) mahkemelerinde görev verilecek. Bu önemli mahkemelerde eğitici hâkim ve savcılarının nezaretinde çalışacak olan hâkim ve savcı yardımcılarını "dosya veya evrakı inceleyerek rapor sunmak, yazı işlerinin hazırladığı evrakı önceden kontrol etmek, taslaklarını hazırlamak, hukuki araştırma yapmak" ve kendilerine verilen benzeri görevleri yerine getirerek "eğitici" hâkim ve savcılara yardımcı olacaklar.

Yardımcılık döneminin sonunda yazılı ve sözlü sınavda başarılı olanları, Adalet Bakanlığı, Hakimler ve Savcılar Kurulu'na (HSK) teklif edecek; mesleğe kabul edilenler asli görevlere atanacaklar.

Adalet Bakanı Bekir Bozdağ, hâkim ve savcı yardımcılığı uygulamasına geçmeye kararlı olduklarını söylüyor. Yasa teklifinin mayıs ayında TBMM'ye sunulup, uygulamanın 1 Ocak 2023'ten itibaren yürürlüğe girmesi planlanıyor.

DAHA İYİ YARGI DERNEĞİ'NİN ÖNERİSİ

Daha İyi Yargı Derneği, Yargıtay, Danıştay ve adli ve idari istinaf mahkemelerinde meslekte temayüz etmiş tecrübeli hakimlerin inceleyip karara bağlaması gereken işlerin, henüz mesleğe kabul edilmemiş, yetkin olmayan ve tecrübesiz genç "yardımcılara" yıkılmasıyla sonuçlanacağı endişesini dile getirerek, bu girişimi tek başına doğru bulmuyor. Dernek, "yardımcılık" statüsü, tüm hukuk meslekleri ile ilgili bir kanun içinde, yeknesak bir kariyer planı çerçevesinde mesleğin bir aşaması olarak düzenlenmeli; kariyerinde meslekte ilerlemek isteyen meslek mensuplarının ilerlemek istedikleri aşamaya alışmaları için bir hazırlık devresi olarak düşünülmelidir. Bunun için ise kapsamlı bir hukuk meslekleri kanunu çıkarılmalı ve tüm hukuk meslekleri için bir "yeknesak kariyer planı" oluşturulmalıdır" diyor.

Dernek başkanı Av. Mehmet Gün'e göre, hâkim ve savcılarının tam yetkili olarak görev atanmadan önce, kıdemli bir ustanın yanında yardımcı olarak görev yaparak tecrübe kazanıp, tam yetkin hale gelmesi doğru; ancak, bu önemli mesleklerin "staj" evresinin, "yardımcılık" olarak değiştirilmesi isabetsiz ve aynı zamanda temyiz ve istinaf mahkemelerindeki iş yükünün tecrübesiz hakimlerin üzerine yıkılması, hukuk güvenliğini ve yargıya itimadı daha da düşürme tehlikesi içermesi nedeniyle oldukça riskli.

Şu sıralar kamuoyuna duyurdukları “A’dan Z’ye Türk Yargı Reformu” çalışmasında “Yeknesak Hukuk Meslekleri Kariyer Planı” başlığı ile bu konuda kapsamlı ve uluslararası uygulamalara eşdeğer bir düzenleme önerdiklerini belirten Daha İyi Yargı Derneği Başkanı Av. Mehmet Gün’ün değerlendirmesi şöyle:

“Hakim ve savcı adayları staj süresince mesleği öğrenmeli, yardımcı statüsüne gelmeden önce mutlaka Derneğimizin geliştirmiş olduğu ‘özetmen’ aşamasını başarı ile geçmeli, ondan sonra ‘yardımcı’ statüsüne getirilip, bir hakim gibi tam sorumlu tutulmalı ve ihmal ve ihlallerinin hesabı sorulmalıdır. Yargıdaki meslekten olmayan ‘bilirkişilerin hâkim yardımcısı gibi kullanılması’ sorununun şekil değiştirerek baş göstermesi kesin olarak önlenmelidir. Daha mesleğe kabul edilmemiş olan kimselere ‘Yardımcı’ sıfatıyla temyiz ve mahkemelerinde görev vermek doğru değildir. Yargılamaların istinaf ve temyiz aşamalarında görece tecrübesiz ilk derece hakimlerinin kararları daha kıdemli ve tecrübeliler tarafından denetlenmekte; bu iki aşamada önceki aşamadaki hataların tespit edilerek giderilmesi amaçlanmaktadır. Önerilen düzenleme ile, henüz mesleğe kabul edilmemiş, yetkin olmayan, genç ve tecrübesiz kimselerin yardımcı sıfatı verilerek istinaf ve temyiz aşamalarında Bölge mahkemelerinde, Yargıtay ve Danıştay’da görevlendirilmeleri söz konusudur. Bu durumda ‘eğitici’ olduğu kabul edilen hâkim ve savcıların işleri hâkim ve savcı yardımcılarının sırtına yıkılacaktır. Yetkin ve tecrübeli hakimlerin yerine getirmesi gereken görevlerin hâkim bile olmayan, henüz göreve kabul edilmemiş olan yardımcı kimselere yaptırılması istinaf ve temyiz aşamalarının amaçlarına aykırı ve yanlıştır. Keza hukuken veya fiilen hakimlerinin görevleri hâkim olmayan kimselere yaptırılması Anayasa’ya ve doğal hâkim ilkesine de aykırı olur. Daha da önemlisi istinaf ve temyiz gibi önemli yargılama aşamalarını, fiilî olarak henüz yargıyı ve yargılamayı tanımamış, üstelik ‘sorumusuz’ olan tecrübesizlerin yapması hem kaliteyi düşürecek hem de yargıya güveni daha da geriletecektir.

Kaliteli yargı hizmeti için hem yaşam, hem meslek tecrübesi edinmiş, önüne gelen olayları makul bir şekilde irdeleyebilen, hukuk kurallarını olaylara isabetli olarak uygulayabilen yetkin, bilgili, yargılama ve yaşam olayları hakkında tecrübe kazandırılmış olan kimselerin tam yetkin olarak hakim, savcı ve avukat görevlerine gelmesi sağlanmalıdır. Gerekli bilgi, yetkinlik ve tecrübeye sahip olması sağlanmış hâkim, savcı ve avukat adaylarının açık yarışma usulüyle hak ettiği göreve gelebilmesi, mesleğe kabul, tayin ve atamalarda liyakat tam olarak sağlanmalıdır. Hukuk mesleklerini seçenler mesleğin başlangıcından emekli olması ve sonrasına kadar geçen devrede arzu ettiği aşamalara erişmesini ve hangi aşamaya gelmek için neleri yapması gerektiğini ve buna dair yol haritasını net olarak görebilmesi sağlanmalıdır. Meslekte ilerlemeler meslekî, bireysel, sosyal ve hizmet yeterliliği ve performansının objektif değerlendirmesi suretiyle ve halka en iyi hizmetin verilmesinde performansa göre yapılmalı, meslek mensupları kariyerlerinin sonuna kadar şeffaf, olumlu ve ilerletici bir mesleki yarış içinde kendilerini geliştirmelidirler. Bu amaçlarla, hukuk mesleklerinin tamamı için bir ‘yeknesak kariyer planı’ geliştirilmelidir. Daha İyi Yargı Derneği; böyle bir çalışma yapmış ve öneri geliştirmiştir.

“A’dan Z’ye Türk Yargı Reformu” iismi ile yayınladığımız öneriler arasında hakimlik, savcılık, avukatlık ve noterlik içeren ‘hukuk mesleklerine girebilmek için, bu meslekleri yapacakların eşdeğer standartlara sahip olması amacı ile ‘hukuk mesleklerine giriş genel sınavı’ düzenlenmeli, başarılı olanlar ilk önce hukuk mesleklerini tanımalı, daha sonra seçtikleri mesleğin stajını yapmalıdır. Meslek stajı sonrasında kapsamlı bir yazılı sınav ve mülakat değerlendirmesi sonucunda “özetmen” olarak seçtiği mesleğin kuruluşuna (baro, noterler birliği veya yine bir reform olarak önerdiğimiz hakimler odası ya da savcılar odasına) üye olmalıdır. En az iki yıl özetmenlik yapmalı, bilahare ilk derece mahkemelerinde en kıdemli hakimlerin yanında yardımcı statüsü ile en az 3 yıl süre görev yapmalı ve mesleğin ilk aşamasını öğrenmeli tecrübe kazanmalıdır. Bu üç yıllık sürenin sonunda bir kez daha yazılı ve sözlü sınava alınarak aday hakkında hukuk mesleğini yapıp yapamayacağı konusunda kesin karar verilmeli.

İstinaf mahkemelerinde görev verilecek yardımcılar ilk derece mahkemelerinde kıdem kazanmış olan hakimler arasından; keza Yargıtay ve Danıştay’da yardımcı olarak görev verilecek olanlar da istinaf mahkemelerinin kıdemli üyeleri arasından seçilmelidir. Yani mesleklerinden bir üst dereceye ilerlemek isteyen hakimler bir üst derecedeki istinaf ve temyiz mahkemesinde yardımcı statüsü ile görev yaparak kendilerini o seviyeye hazırlamalıdır.

Kaliteli yargı; kaliteli hukukçularla mümkündür.

Yargıda kaliteyi sağlamak için; bir sacayağının üç ayağı gibi iddia, savunma ve kararı temsil eden hakim, savcı ve avukat mesleklerinin tam yetkin, hayat ve meslek tecrübesi tam, atandıkları görevlerin gerektirdiği bilgi, tecrübe ile donanmış kişilerden oluşması şarttır.

Amacımız, mahkemelerin kaliteli hizmet üreten, verimli, yetkin ve uluslararası rekabetçi hale getirilmesi, ilk derece, istinaf ve temyiz mahkemelerinin insan kaynaklarının geliştirilmesi, etkin ve verimli olarak değerlendirilmesi, aralarında olumlu işbirliği kültürünün güçlendirilmesidir. Bu amaçla da hukuk mesleklerinin mahkemelerin yapısına uygun ve yeknesak yapılandırılmasını, hakim, savcı, avukat ve noter mesleklerine giriş sisteminin yeknesaklaştırılmasını, hukuk mesleklerinde kariyer planı, terfi sistemi ve atamaların yeknesaklaştırılmasını, yeknesaklaştırma yoluyla hukuk meslekleri arası geçişlerin kolaylaştırılmasını, hukuk mesleklerinin yetkinlik ve verimlilikte uluslararası rekabetçi hale getirilmesini gerekli ve zorunlu görüyoruz.

Ülkemizin uluslararası rekabet gücü kazanması en başta yargı gücünün insan kaynakları olan hukuk mesleklerini uluslararası rekabet edebilir hale getirmekten geçer.”